

GORCHMYNION SEFYDLOG CYNGOR TREF DINBYCH

Gorchmynion Sefydlog wedi'u mabwysiadu a'u hadolygu ar 23.03.2026

Dyddiad Adolygu Nesaf: Ebrill 2027

Cynnwys

RHAN 1 – CYFARFODYDD

1. Cyfarfodydd y Cyngor
 - 1.1 Cyfarfod Blynyddol
 - (a) amseriad blwyddyn etholiad
 - (b) amseriad blwyddyn heb etholiad
 - 1.2 Menter gyntaf: ethol Cadeirydd a Dirprwy Gadeirydd
 - 1.3 Amserlen cyfarfodydd arferol
 - 1.4 Eithriad cyfarfodydd Awst
 - 1.5 Cyfarfodydd eithriadol: gweithdrefnau galw
2. Hysbysiad Cyfarfodydd
 - 2.1 Cyfnod hysbysiadau lleiaf
 - 2.2 Dulliau hysbysu
 - 2.3 Cynnwys hysbysiad
3. Cyfarfodydd Lluosog-Leoliad a Threfniadau o Bell
 - 3.1 Darpariaethau cyfarfod o bell
 - 3.2 Gofynion cyfranogiad aelodau
 - 3.3 Sylw'r cyhoedd
4. Cworum
 - 4.1 Cyfrifo cworum
 - 4.2 Busnes yn cael ei drafod dim ond os yw cworum yn bresennol
 - 4.3 Colli cworum

RHAN 2 – CADEIRYDDIAETH A CHYNLLUNIAETH

5. Cadeiryddiaeth Cyfarfodydd

5.1 Swyddog yr Arweinydd

5.2 Rôl Is-Gadeirydd

5.3 Etholiad Cadeirydd wrth absenoldeb

5.4 Penderfyniad y Cadeirydd yn derfynol

6. Trefn Busnes (Cyfarfodydd Cyffredin)

- Ymddiheuriadau

- Datganiadau Buddiant

- Cymeradwyo Cofnodion

- Cyfranogiad Cyhoeddus

- Cyhoeddiadau'r Cadeirydd

- Adroddiadau Pwyllgor

- Cynnigau gyda Hysbysiadau

- Cynnigau heb Hysbysiadau

- Busnes Cyfrinachol

- Busnes nad yw ar yr agenda

RHAN 3 – RHEOLAU DADL

7. Cynnigau ac Addasiadau

7.1 Gofyniad i gynnig gael ei wneud a'i ailadrodd

7.2 Rheolau newid

7.3 Terfynau siarad

7.4 Terfynau amser ar araith

8. Cynnigau Sy'n Gofyn am Hysbysiad Ysgrifenedig

8.1 Cyfnod hysbysu

8.2 Diddymiad penderfyniadau

8.3 Penderfyniad derbynoldeb

9. Cynnigau Sy'n Peidio â Gofyn am Hysbysiad Ysgrifenedig

- Cywiro, cyfeirio, hithau, eithriadau, atal, pleidleisio, trefn busnes

10. Penderfyniadau Cynharach

10.1 Cyfyngiadau ar wrthdroi penderfyniadau

RHAN 4 – PLEIDLEISIO

11. Pleidleisio

11.1 Mwyafrif syml

11.2 Pleidlais y Cadeirydd a phleidlais benderfynol

11.3 Pleidleisio trwy godi dwylo neu bleidlais a gofnodir

11.4 Pleidleisio i ddi-ddymu ar gyfer sawl ymgeisydd

11.5 Bleidlais gyfrinachol ar gyfer penodi staff neu os gofynnir gan aelodau

RHAN 5 – COD YMDDYGIAD

12. Datganiadau Buddiant

12.1 Cydymffurfio â'r Model Cod Ymarfer

12.2 Ymdrin â buddiannau rhagfarnllyd

12.3 Cofnodi datganiadau

12.4 Ardrethiadau

RHAN 6 – CYHOEDD A'R WASG

13. Derbyniad Cyhoedd a'r Wasg

13.1 Cyfarfodydd agored

13.2 Terfynau cyfranogiad cyhoeddus

13.3 Terfyn amser siaradwr

14. Cofnodi a Darlledu

14.1 Rheolau cofnodi cyhoeddus

14.2 Cadw cofnodion a minitau'r Cyngor

RHAN 7 – PWYLLGORAU

15. Pwyllgorau ac Is-bwyllgorau

15.1 Penodi pwyllgorau

15.2 Cworwm y Pwyllgor

15.3 Adolygu telerau cyfeirio a phwerau dirprwyedig

RHAN 8 – CYLLID A PHRYNU

16. Swyddog Cyllid Cyfrifol

16.1 Penodi

16.2 Adroddiad Blynyddol Rheolaeth a Chyfrifoldeb

17. Rheolaethau Cyllidol a Phrynu

17.1 Adolygiad blynyddol o reoliadau ariannol

17.2 Cydymffurfiaeth â phrynu

17.3 Gweithdrefnau tendro

RHAN 9 – GWEINYDDIAETH

18. Dyletswyddau Swyddog Perysog

- Hysbysiadau, cofnodion, gohebiaeth, FOI, cyfansoddiadau

19. Gweithredu Cyfansoddiadau Cyfreithiol

19.1 Angen datganiad y cyngor

19.2 Gosod clwstwr cyffredin

20. Diogelu Data a Llywodraethu Gwybodaeth

20.1 Cydymffurfiaeth â pholisi

20.2 Polisi cadw a dinistrio

20.3 Cynllun Cyhoeddi

RHAN 10 – CYFFREDINOL

21. Angen datrysiad

21.2 Cworwm aelodau i'w atal dros dro

22. Ymddygiad a Phresenoldeb y Cynghorydd

22.1 Rhoi'r gorau i'r swydd yn awtomatig

22.2 Cyfarwyddiadau'r Cynghorydd i staff

CYNGOR TREF DINBIGH

Gorchmynion Sefydlog

Wedi eu mabwysiadu: 23.03.2026

Dyddiad Adolygu: Ebrill 2027

RHAN 1 – Cyfarfodydd

1. Cyfarfodydd y Cyngor

1.1 Bydd Cyfarfod Blynyddol y Cyngor yn:

- (a) Mewn blwyddyn etholiad, cael ei gynnal o fewn 14 diwrnod ar ôl i gynghorwyr gymryd swydd;
- (b) Mewn blwyddyn heb etholiad, cael ei gynnal ym Mai.

1.2 Y busnes cyntaf yn y Cyfarfod Blynyddol fydd ethol Cadeirydd a Dirprwy Gadeirydd.

1.3 Bydd cyfarfodydd arferol yn cael eu cynnal ar nos Lun olaf ym mhob mis am 6.30pm oni bai bod y Cyngor yn penderfynu fel arall.

1.4 Os bydd cyfarfod nos Lun wedi'i drefnu yn disgyn ar ddydd gwyl banc, cynhelir y cyfarfod yn lle hynny ar y dydd Mawrth canlynol, sef y diwrnod ar unwaith ar ôl y gwyl banc.

1.5 Ni chynhelir unrhyw gyfarfod arferol ym mis Awst heblaw mewn achosion brys.

1.6 Gellir galw cyfarfodydd eithriadol:

- (a) Gan y Cadeirydd;
- (b) Ar gais ysgrifenedig gan **unrhyw ddau aelod o'r cyngor** (y lleiafswm statudol o dan Atodlen 12 Ddeddf LGA 1972);
- (c) Os yw'r Cadeirydd yn gwrthod galw cyfarfod o fewn 7 diwrnod, gall y llofnodwyr alw'r cyfarfod.

2. Hysbysiadau Cyfarfodydd

2.1 Dylid rhoi **o leiaf tri diwrnod** clir o rybudd.

2.2 Bydd hysbysiad yn:

- (a) Cael ei gyhoeddi'n electronig ar wefan y Cyngor.
- (b) Cael ei arddangos mewn man amlwg yn y dref
- (c) Anfon at aelodau'n electronig oni bai y cytunwyd fel arall.

2.3 Dylai'r hysbysiad nodi:

- Amser
- Lleoliad
- Os yn cael ei gynnal o bell neu mewn lleoliadau lluosog
- Trefniadau mynediad o bell

3. Cyfarfodydd Aml-leoliad a Chyfarfodydd Pell

3.1 Gellir cynnal cyfarfodydd yn gyfan gwbl neu'n rhannol o bell yn unol â Deddf Llywodraeth Leol a Etholiadau (Cymru) 2021.

3.2 Dylai aelod a fynychir o bell:

- Gallu clywed a bod yn glywed;
- Bod yn weladwy lle bo'n ymarferol;
- Cynnwys tuag at y cworum;
- Bod yn gymwys i bleidleisio.

3.3 Dylai'r cyhoedd allu sylwi o bell lle bo'n rhesymol ymarferol.

4. Cworum

4.1 Bydd cworum y Cyngor yn un trydedd o'r aelodau.

Ar gyfer Cyngor Tref Dinbych (15 aelod):

Cworum = 5 aelod.

4.2 Ni chaiff unrhyw fusnes ei brosesu oni bai bod cworum yn bresennol.

4.3 Os caiff cworum ei golli yn ystod cyfarfod, bydd y cyfarfod yn cael ei ohirio.

RHAN 2 – CADEIRYDD A THREFN

5. Cadeirio Cyfarfodydd

5.1 Bydd y Cadeirydd yn arwain.

5.2 Yn eu absenoldeb, y Dirprwy-Gadeirydd.

5.3 Yn eu absenoldeb, bydd yr aelodau presennol yn dewis Cadeirydd ar gyfer y cyfarfod hwnnw.

5.4 Bydd penderfyniad y Cadeirydd ar drefn yn derfynol ar gyfer dibenion y cyfarfod hwnnw.

6. Trefn Busnes (Cyfarfodydd Cyffredin)

1. Ymddiheuriadau
2. Datganiadau o Fudd
3. Cymeradwyo Cofnodion
4. Cyfranogiad y Cyhoedd
5. Cyhoeddiadau'r Cadeirydd
6. Adroddiadau'r Pwyllgor
7. Motiynau gyda Hysbysiad
8. Motiynau heb Hysbysiad
9. Busnes Cyfrinachol (os oes) Ni chaniateir trafod busnes nad yw wedi'i nodi ar yr agenda oni bai fod y gyfraith yn caniatáu.

RHAN 3 – RHEOLAU DADL

7. Cynigion a Gwelliannau

7.1 Ni chaiff cynnig ei drafod oni bai ei fod wedi'i gyflwyno ac wedi'i ail-ysgrifennu.

7.2 Rhaid i welliannau

- Bod yn berthnasol
- Peidio â gwrthdroi'r cynnig
- Cael eu trafod un ar y tro
- Cael eu pleidleisio cyn dychwelyd i'r cynnig sylfaenol

7.3 Gall cymrawd siarad unwaith ar gynnig heblaw:

- I gyflwyno gwelliant
- Ar bwynt o drefn
- Ar hawl i ymateb

7.4 Ni ddylai areithiau fod yn fwy na phump munud heb ganiatâd y Cadeirydd.

8. Cynigion sy'n Gofyn Hysbysiad Ysgrifenedig

8.1 Rhaid cyflwyno hysbysiad o leiaf 7 diwrnod calendr clir cyn y cyfarfod.

8.2 Gyda 15 aelod, mae diddymu penderfyniad o fewn 6 mis yn gofyn am:

- Hysbysiad ysgrifenedig wedi'i arwyddo gan o **leiaf 5 o Gynghorwyr (un trydedd)**

8.3 Bydd y Swyddog Priodol yn pennu deradwyedd yn y lle cyntaf.

Os herir, bydd y Cyngor yn penderfynu heb drafodaeth.

9. Cynigion nad ydynt Angen Hysbysiad Ysgrifenedig

Gellir eu symud heb hysbysiad:

- I gywiro cofnodion
- I gyfeirio at bwyllgor
- I ohirio
- I eithrio'r cyhoedd
- I atal Deddfau Sefydlog
- I symud ymlaen i bleidlais
- I amrywio trefn y busnes

10. Penderfyniadau Blaenorol

10.1 Ni chaiff penderfyniad gael ei wrthdroi o fewn chwe mis ac eithrio:

- Trwy gynnig arbennig wedi'i lofnodi gan o leiaf 5 Cynghorydd; neu
- Trwy argymhelliad gan bwyllgor.

RHAN 4 – PLEIDLEISIO

11. Pleidleisio

11.1 Bydd penderfyniadau drwy fwyafrif syml.

11.2 Mae gan y Cadeirydd bleidlais wreiddiol ac, yn achos cyfartaledd, bleidlais gyfrannol.

11.3 Bydd pleidleisio drwy ddangos dwylo oni ofynnir am bleidlais wedi'i chofnodi gan o leiaf 3 aelod.

11.4 Dylid defnyddio pleidleisio dileu ar gyfer penodiadau mewnol gyda mwy na dau ymgeisydd nes i fwyafrif absoliwt gael ei gyflawni.

11.5 Dylid defnyddio pleidlais gudd ar gyfer penodiadau staff neu ble mae hyn wedi'i ofyn gan o leiaf 3 aelod ac wedi'i gymeradwyo gan y Cyngor.

RHAN 5 – COD YMDDYGIAD

12. Datganiadau Buddiant

12.1 Dylai aelodau ddatgan buddiannau personol a rhagfarnllyd yn unol â'r Cod Ymddygiad Safonol Statudol.

12.2 Pan fo buddiant rhagfarnllyd yn bodoli, dylai'r aelod:

- Gadael yr ystafell;
- Neu gysylltu i ffwrdd o gyfranogiad o bell.

12.3 Dylid cofnodi datganiadau yn y cofnodion.

12.4 Rhaid ceisio rhyddhad gan Gomisiwn Safonau Cyngor Sir Ddinbych.

RHAN 6 – CYHOEDD A'R WASG

13. Mynediad y Cyhoedd a'r Wasg

13.1 Dylid cynnal cyfarfodydd ar agor i'r cyhoedd ac eithrio pan fydd busnes cyfrinachol yn cael ei ystyried o dan Atodlen 12A LGA 1972.

13.2 Ni ddylai cyfranogiad y cyhoedd fynd dros 15 munud oni bai ei fod wedi cael ei estyn.

13.3 Ni ddylai siaradwyr unigol fynd **dros 3 munud**.

14. Recordio a Darlledu

14.1 Gall aelodau'r cyhoedd recordio cyfarfodydd cyn belled nad ydynt yn tarfu ar y gweithdrefnau.

14.2 Bydd cofnodion y Cyngor yn cael eu cadw yn unol â'r Polisi Cadw. Bydd cofnodion cymeradwy yn cael eu cadw'n barhaol. Gall cofnodion drafft gael eu dinistrio ar ôl eu cymeradwyo.

RHAN 7 – PWYLLGORAU

15. Pwyllgorau a Is-Bwyllgorau

15.1 Gall y Cyngor benodi pwyllgorau.

15.2 Cworum pwyllgor: un trydedd o'r aelodau, lleiafswm o 3.

15.3 Bydd telerau cyfeirio a phwerau dynodedig yn cael eu hadolygu'n flynyddol yn y Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol (CCB).

RHAN 8 – CYLLID A PHROCOREIDDIO

16. Swyddog Cyllid Cyfrifol

16.1 Bydd y Cyngor yn penodi SCC.

16.2 Bydd y Dychweliad Blynyddol Cyfrifoldeb a Llywodraethu yn cael ei gymeradwyo cyn 30 Mehefin.

17. Rheolaethau Ariannol a Phrocureiddio

17.1 Bydd Rheoliadau Ariannol yn cael eu hadolygu'n flynyddol.

17.2 Bydd pob caffael yn cydymffurfio â:

- Rheoliadau Ariannol y Cyngor
- Deddfwriaeth caffael berthnasol yng Nghymru

17.3 Bydd tendrau yn:

- Cael eu hysbysebu'n briodol
- Cael eu hagor gan y Swyddog Cyfreithiol yn bresenoldeb o leiaf un cynghorydd
- Cael eu adrodd i'r Cyngor

Nid yw'r Cyngor wedi'i rwymo i dderbyn y tendr isaf.

RHAN 9 – GWEINYDDIAETH

18. Swyddog Cywir

Bydd y Swyddog Cywir yn:

- Cyhoeddi hysbysiadau

- Cofnodi cofnodion
- Rheoli gohebiaeth
- Hwyluso FOI a Diogelu Data
- Gweithredu gweithredoedd pan gaiff ei awdurdodi

19. Gweithredu Gweithredoedd Cyfreithiol

19.1 Dim ond ar ôl datganiad y Cyngor y bydd dogfen yn cael ei chyflawni.

19.2 Lle mae sêl gyffredin yn bod, rhaid i'r Swyddog Cywir ei mewnosod yng nghyfarwyddyd dau ymgynghorydd.

20. Diogelu Data a Llywodraethu Gwybodaeth

20.1 Bydd y Cyngor yn cynnal polisiau er mwyn cydymffurfio â deddfwriaeth diogelu data.

20.2 Bydd polisi cadw a dinistrio yn cael ei gynnal.

20.3 Bydd y Cyngor yn cynnal Cynllun Cyhoeddi.

RHAN 10 – CYFFREDINOL

21. Gohirio Gorchymynion Sefydlog

21.1 Gellir gohirio Gorchymynion Sefydlog drwy benderfyniad ac eithrio lle mae deddfwriaeth yn gwahardd.

21.2 Mae gohirio yn gofyn am o leiaf 8 aelod yn bresennol (hanner y nifer llawn o aelodau).

22. Ymddygiad a Presenoldeb Cynghorwyr

22.1 Ni fydd mynychu cyfarfodydd am chwe mis yn olynol heb reswm wedi'i gymeradwyo yn arwain at derfyn swydd awtomatig o dan y ddeddfwriaeth.

22.2 Ni ddylai unrhyw gynghorydd roi cyfarwyddiadau i'r staff oni bai eu bod wedi'u hawdurdodi.

Derbyniwyd y Gorchymynion Sefydlog hyn drwy benderfyniad Cyngor Tref Dinbych ar 23.03.2026

Arwyddwyd: _____

Cadeirydd Cyngor Tref Dinbych